

Miljenko Grgić

O SPLITSKOM GLAZBENOM ŽIVOTU I STVARALAŠTVU U DRUGOJ POLOVICI XVIII. STOLJEĆA

UDK 76(497.13 Split)"17"
Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 20. VII. 1990.

Miljenko Grgić
Filozofski fakultet Zadar,
OOUR Split
Nikole Tesle 12
58000 Split

Završno razdoblje splitskog glazbenog baroka podudara se s vremenom kapelničkog djelovanja Benedetta Pellizzarija. U jeku prevlasti baroka Splitsanin Julije Bajamonti svojom prvom skladbom najavljuje pretklasiku. Nakon početne suzdržanosti i kolebljivosti u stilskoj orijentaciji, Bajamonti se sve radikalnije okreće suvremenim glazbenim tekovinama. Njegovim dolaskom na kapelnički položaj ostvaruje se puna afirmacija pretklasičnog stila u splitskom glazbenom stvaralaštvu.

UVOD

Na početku XVII. stoljeća u stolnoj crkvi sv. Dujma utemeljena je kapelnička služba, a kapelnici su postali pokretači splitskog glazbenog stvaralaštva. Titulu Maestro di Cappella u povijesti su nosili obrazovani glazbeni profesionalci, u pravilu vješti izvođači, sposobni glazbeni pedagozi i skladatelji.¹⁾ Iako su službom bili vezani uz splitsku katedralu, kapelnici nisu bili samo crkveni skladatelji. Među ostacima njihove glazbene baštine nalazi se manji broj svjetovnih skladbi koje pokazuju da se glazbeno stvaralaštvo Splita u ovom povijesnom razdoblju nikada nije jednostrano razvijalo. Intenzitet stvaralaštva oscilirao je u zavisnosti od sposobnosti pojedinih kapelnika, potreba sredine, vremena trajanja službe i sl. U pravilu najbrojnija je baština onih kapelnika koji su se najduže održali u ovoj službi. Postoje velike praznine, pa čak izostanci kompletnih opusa starih splitskih kapelnika između 1625. do 1740, što je vjerojatno posljedica nestanka starog Glazbenog arhiva splitske katedrale (dalje GASK).²⁾ Kao što postoji razlika u broju skladbi pojedinih kapelnika, tako

su primjetne razlike u produktivnosti između minulih stoljeća. Po obilju i raznovrsnosti baštine posebno se ističe druga polovica XVIII. stoljeća. Na djelima splitskih skladatelja i kapelnika i skladbama donesenim iz inozemstva³⁾ oblikovao se bujan i dinamičan život ove sredine u naznačenom vremenu.

Glazbeni život Splita

Posljednja desetljeća mletačke uprave u Dalmaciji protekla su u relativnom miru i neopterećenosti ratnim stradanjima. Međutim, stanovništvo je stradavalo od siromaštva, elementarnih nepogoda i bolesti. Za Split je posebno tragična bila kuga koja je harala 1783/84. godine.⁴⁾ Siromaštvo je bila posljedica višestoljetnog zanemarivanja privrede i gospodarstva. U ovom razdoblju mletačka vlada pokazuje znatno više interesa za svoje podanike u odnosu na prijašnja vremena. Mnoge inicijative pojavile su se isuviše kasno. Osnivanjem Gospodarske akademije u Splitu⁵⁾ mogle su se samo ublažiti posljedice privredne zaostalosti.

U takvim uvjetima nije bio zanemaren kulturni život u Splitu. Posebno je porastao interes za glazbu. U središtu glazbenih zbivanja stoje raznoliki oblici glazbenog izražavanja u okrilju katedrale. Uz bogato nasljeđe gregorijanskog korala, ovdje se s posebnim marom njeguje i razvija domaće glazbeno stvaralaštvo. Upravo na tim temeljima izgrađivala se izvođačka kultura u katedrali. Glazba se njegovala posebno u franjevačkim samostanima. Svakako da je glazbena tradicija bila posebno snažna u samostanu konventualaca sv. Frane. U ranijem razdoblju predstavnici ovog reda su obavljali kapelničke poslove u katedrali, poput Andrije Andreisa, Jerolima Sparuttija, Gaetana de Stephanisa i Carl Antonia Naglija.⁶⁾ Koncem XVIII. stoljeća Julije Bajamonti pokušava očuvati taj oblik glazbene suradnje između katedrale i franjevačkog samostana. Kao izabrani kapelnik pruža poduke iz glazbe upravo u ovom samostanu.⁷⁾ Ugradnjom orgulja u samostanima na Dobrom⁸⁾ i Poljudu⁹⁾ stvoreni su preduvjeti za intenzivnije bavljenje glazbom. Crkvene skladbe, samo izuzetno, izvodile su se u starom splitskom kazalištu. Tu je upriličena praizvedba Bajamontijevog oratorija *La Traslazione di San Doimo*.

Tijekom druge polovice XVIII. stoljeća u Splitu su gostovale inozemne operne družine,¹⁰⁾ a ima nagovještaja da su se izvodile i prve domaće opere.¹¹⁾ U posljednjem desetljeću ovog stoljeća češće su koncertne priredbe na kojima nastupaju domaći i inozemni sastavi.¹²⁾ Prvi javni koncert domaćih izvođača značajan je po tome što je priređen u korist brojnih splitskih siromaha.¹³⁾ O glazbenim priredbama u krugu plemićkih i imućnijih građanskih obitelji malo se zna.¹⁴⁾

Ako je suditi o glazbenoj kulturi i životu na osnovu sačuvanih partitura, stanovništvo Splita imalo je posebne sklonosti prema vokalno-instrumentalnoj glazbi. Prema prilikama ovdje su nastajali raznoliki sastavi. Broj izvođača nije bio stalan, a članovi su uglavnom ostali anonimni. Najsvestraniji i najistaknu-

